

předloženého a diskutovaného na pražském kolokviu, do konce ledna 1966.

Architektura a životní prostředí

Toto obsáhlé a aktuální téma bude předmětem jednání IX. mezinárodního kongresu UIA (Mezinárodní unie architektů), který je připravován v Praze na červen příštího roku. Mezinárodní unie pořádá kongresy svých členů jednou za 2-3 roky a snaží se zaujmout stanovisko k nejožehavějším architektonickým a urbanistickým problémům současnosti.

V Praze se tedy sejde výkvet světových odborníků, aby zasvěceně porokovali o otázkách člověka a jeho životního prostředí, které nabývá ve společnosti stále většího významu. Svaz československých architektů, jenž je vlastně faktickým pořadatelem kongresu, zpracoval podrobněji kongresové téma již v minulém roce zároveň s návrhem ankety a otázkami, které budou rozeslány jednotlivým národním sekci UIA k zodpovězení.

V úvodu brožury, která byla vydána již v rámci přípravy kongresu, se říká:

„Epocha industrializace od základu přeměnila a dále mění svět. Nepochybně kladné stránky gigantického růstu výroby jsou doprovázeny negativními jevy, útočícími na životní prostředí člověka. Není to jen příroda mimo nás, jejíž zákonitosti jsou mnohdy narušovány, nýbrž i v nás samých se projevuje nedostatečná schopnost adaptace základním přeměnám životních podmínek a prostředí. Cítíme, že současná civilizace přináší nové protiklady, přičemž lidská společnost nevyřešila ani své sociální rozpory, spojené s jejím vývojem.

Ve společnosti je vlivem prudkého rozvoje mnoho dřívějších vztahů porušeno a jiné na sebe narážejí. V minulosti postavené budovy, jejich soubory, celá města i vesnice již neodpovídají novým potřebám člověka i lidských kolektivů. Civilizační proces se lavinovitě přelévá i tam, kde ještě donedávna trvaly tisícileté neměnné vztahy mezi přírodou a člověkem. Přeskakují se věky jedním velkým skokem, trvajícím dvacet, padesát či sto let. Musí se vždy znovu opakovat choroby nezahládnuté civilizace?

Jak ovšem vytvářet životní prostředí člověka i celé společnosti tak, aby bylo v souladu s dosahovanou civilizací i kulturní úrovní a nebylo přitom v rozporu s biologickou rovnováhou v přírodě i v nás?

V čem hledat podmínky nové rovnováhy, již ne pouze mezi člověkem a přírodou, ale mezi člověkem, přírodou i vším, co vytvořil a co by mu mělo sloužit? Jak vyrovnat rozpor mezi dlouhodobou životností staveb a rychle se vyvíjejícími novými potřebami společnosti a člověka a novými nároky na řešení provozu budov i celých měst? Z čeho má vyrůstat životní sloh a životní prostředí, které nezavrhne přínosy tradice i vymoženosti civilizace a budou vítězstvím člověka nad technikou? Vítězstvím, jehož ovoce mají sklízet všichni obyvatelé této zeměkoule. Jaké místo zaujme architekt a urbanista v tomto procesu, jemuž má postavit více než pouhé přístřeší?

Jistě již pouhé tyto čtyři odstavce úvodu dostatečně naznačují závažnost a šíři otázek,

13. Institut sociologie venkova a historie zemědělství v Praze (jeho oddělení historie agrárních přeměn) vypracuje do konce ledna 1966 metodiku pro jednotné zpracování doprovodné zprávy o společenském vývoji ve dvou obcích, v nichž bude uskutečněn srovnávací výzkum. V této zprávě bude v hlavních rysech znázorněn vývoj v posledních 50-60 letech se zvláštním zřetelem k rozvoji výrobních sil v zemědělství v údobí před 1. světovou válkou (1913), po 1. světové válce (1936), před kolektivizací a po kolektivizaci; resp. v r. 1947 a v r. 1966, pokud jde o kapitalistické země.
14. Zúčastnit se mezinárodních kongresů z oboru sociologie venkova a agrárních přeměn, které se chystají v příštích letech, zejména sociologického kongresu v Evianu, konference Evropského sdružení sociologů venkova v Dublině a konference o pozemkových reformách v Římě, a ustavit za tím účelem přípravné výbory.
15. Uskutečnit členství v Evropském sdružení sociologů venkova a zúčastnit se na práci a akcích této významné organizace.
16. Navázat bezprostřední styky mezi jednotlivými řešiteli výzkumných úkolů z oboru sociologie venkova a historie zemědělství, pokud jejich výzkumné úkoly se zabývají obdobnou problematikou.
17. Věnovat náležitou pozornost sociální a kulturní problematice zemědělství vývojevých zemí.
18. Pověřit Institut sestavením přehledu o organizaci pracovišť ze sociologie venkova ve spřátelených zemích a seznamu předních sociologů venkova a pracovníků spřízněných oborů v socialistických zemích, a to na základě zpráv, které budou zaslány Institutu sociologie venkova a historie zemědělství do konce prosince r. 1965.
19. Tentýž Institut vydá zprávu o průběhu i výsledcích kolokvia o formách spolupráce sociologů venkova a historiků zemědělství do konce I. čtvrtletí 1966.
20. Účastníci kolokvia z jednotlivých socialistických zemí uveřejní v jejich odborném tisku zprávu o pražském kolokviu a budou o výsledcích informovat příslušná nadřízená místa.

Kolokvium o formách spolupráce se sociology venkova ze socialistických zemí přijetím uvedených doporučení skončilo. Splnilo předpoklady, za nichž bylo svoláno. Vedlo k osobnímu seznámení sociologů, zabývajících se sociologií venkova v socialistických zemích. Vedlo k užitečné výměně zkušeností z rozvíjející se sociologie venkova, položilo základ k pravidelné výměně poznatků z probíhajících sociologických výzkumů a ke konkrétnímu navázání úzké spolupráce v tomto oboru.

Josef Kolařík